

Wijziging van de Kinderbijslagwet
(Verhoging kinderbijslagen)

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 11

Algemeen

In verband met de voorgenomen huurverhoging per 1 Januari 1954 en het besluit tot het ongedaan maken op dat tijdstip van het nog bestaande gedeelte van de in Maart 1951 aangevaarde consumptiebeperking is besloten tot een loonsverhoging van 5 pct., ingaande 1 Januari 1954.

Aangezien bij de berekening van het percentage van deze loonsverhoging de prijsindexcijfers van het gezinsverbruik zijn gesteld tegenover de samengestelde indexcijfers van lonen en kinderbijslagen, dient deze loonsverhoging mede betrekking te hebben op de kinderbijslagen en zullen de bedragen hiervan eveneens met 5 pct. dienen te worden verhoogd.

Echter, het is niet slechts de loonsverhoging van 5 pct., welke de ondergetekende aanleiding heeft gegeven maatregelen voor te stellen tot verhoging van de kinderbijslag voor de kinderen van loontrekkenden. In de jongste Troonrede werd reeds aangekondigd, dat bij de voorstellen in zake de compensatie voor degenen, die bij de wet vastgestelde sociale uitkeringen ontvangen, ook verschillende vraagstukken, die met de kinderbijslag verband houden, tot oplossing dienen te worden gebracht.

Tot deze vraagstukken behoort in de eerste plaats dat van de voor de grote gezinnen opgetreden onevenredige achteruitgang na de huurverhoging van 1 Januari 1951 en de in verband met de toenmalige prijsstijgingen in Maart 1951 getroffen maatregelen. In dit verband moge de ondergetekende herinneren aan de Regeringsverklaring van 17 Maart 1951 (*Handelingen 1950/51*, blz. 1240), waarin onder meer werd gezegd, dat zal worden gewaakt tegen onevenredige achteruitgang van de grote gezinnen.

De ondergetekende is van mening, dat de opgetreden achterstand voor de gezinnen met 4 of meer kinderen, waartoe hierna een toelichtende berekening wordt verstrekt, is te beschouwen als een voldoende belangrijke afwijking in de verhouding tussen de wijziging in het prijsindexcijfer van het gezinsverbruik voor het gemiddelde gezin enerzijds en die voor de andere gezinsgrootten anderzijds, om, gevolgd gevend aan de hiervóór gememoreerde toezeggingen van de Regering, over te gaan tot maatregelen ter opheffing van deze achterstand.

Tot de in de Troonrede bedoelde vraagstukken met betrekking tot de kinderbijslag behoren tevens te worden gerekend de vraag of een progressie in de kinderbijslag dient te worden ingevoerd naar basisinkomen, alsmede het vraagstuk van een verder gaande progressie naar kindertal.

De ondergetekende stelt zich met betrekking tot de kinderbijslag in het algemeen op het standpunt, dat voor de opvoeding van de kinderen de ouders de verantwoordelijkheid dienen te dragen, doch dat zij in de gelegenheid moeten worden gesteld te voldoen aan minimale eisen, welke de opvoeding van een kind medebrengt.

Hoewel het uiteraard juist is, dat de kosten, voortvloeiende uit de verzorging der kinderen, veelal verband zullen houden met de welstand van het gezinshoofd, acht hij het niet verantwoord de kinderbijslagtarieven hierop af te stemmen. Deze behoren zijns inziens gebaseerd te blijven op hoger-

bedoelde minimale eisen. Ook de meerderheid van de Sociaal-Economische Raad stelde zich in zijn advies van 1 April 1953 op dit standpunt.

Wat een verder gaande progressie in de kinderbijslagen naar kindertal betreft, moge het volgende worden opgemerkt. Nagegaan is, welke verhoging van de kinderbijslaguitkeringen zou moeten plaats vinden om de in 1951 ontstane onevenredige achterstand voor de grotere gezinnen teniet te doen en er voor zorg te dragen, dat ten gevolge van de op 1 Januari a.s. te treffen maatregelen niet opnieuw een onevenredige achterstand zou ontstaan. De uitkomst van deze berekeningen — waartoe overeenstemming met de Stichting van den Arbeid werd verkregen — leerde, dat een vrij aanzienlijke verhoging van de kinderbijslagen, vooral voor de gezinnen met meer kinderen, zou moeten plaats hebben. Deze verhoging, hoewel dus op andere overwegingen steunende, komt in ver gaande mate tegemoet aan de wensen, welke een minderheid van de Sociaal-Economische Raad in het advies van 22 Februari 1952 van dit lichaam ten aanzien van sterkere progressie naar kindertal heeft geuit.

De Sociaal-Economische Raad heeft zich in hetzelfde advies uitgesproken voor het inhalen van de onevenredige achterstand der grote gezinnen, voor zover van een belangrijke afwijking kon worden gesproken. De Raad aanvaardt hierbij uit praktische overwegingen als regel, dat onder de huidige loonpolitiek een wijziging van het loonpeil dient te worden gevolgd door een evenredige verandering in de hoogte der kinderbijslaguitkering, behalve in de mogelijke, doch vermoedelijk weinig frequente gevallen, waarin zich belangrijke afwijkingen voordoen tussen de wijziging in het algemeen prijsindexcijfer van het gezinsverbruik en die van de additionele kosten per kind. De ondergetekende meent, dat met de hieronder voorgestelde verhoging een oplossing van dit vraagstuk kan worden verkregen, welke naar vele zijden bevrediging kan wekken.

Verhoging met 5 pct.

Zoals hierboven reeds werd gezegd, dienen de bedragen van de kinderbijslag in de eerste plaats te worden verhoogd met een zelfde percentage als waarmede de lonen per 1 Januari 1954 zullen worden verhoogd.

De tegenwoordige bedragen van de kinderbijslag zijn als volgt:

46 cent per dag voor het eerste kind;

51 cent per dag voor het tweede kind, en

67 cent per dag voor het vierde kind en volgende kinderen.

Met toepassing van een rekenkundige afronding van de met 5 pct. verhoogde bedragen van de tegenwoordige kinderbijslag resulteren de navolgende bedragen:

48 cent per dag voor het eerste kind;

54 cent per dag voor het tweede en derde kind, en

70 cent per dag voor het vierde kind en volgende kinderen.

Onevenredige achteruitgang van de grote gezinnen

Ten einde de hierboven reeds ter sprake gekomen onevenredige achteruitgang der grote gezinnen ongedaan te maken, is nagegaan, welke extra-verhogingen noodzakelijk zijn.

Bedoelde verhogingen kunnen worden berekend door per gezinsgrootte de ontwikkeling van het indexcijfer van lonen plus kinderbijslagen met die van het prijsindexcijfer van het gezinsverbruik te vergelijken. Aldus kan de mate worden bepaald van de consumptiebeperking. Dit resultaat moet vervolgens worden vermeerderd, c.q. verminderd, met het effect der per gezinsgrootte nog enigszins verschillend uitwerkende maatregelen ten aanzien van de huurverhoging en de verlaging der verbruiksbelastingen. Tenslotte dient dit totaal te worden verminderd met het effect van de algemene verhoging ad 5 pct. per 1 Januari 1954. De alsdan per gezinsgrootte aanwezige tekorten, c.q. overschotten, kunnen worden afgelezen uit onderstaande tabel.

Gezinsgrootte	gemiddeld werkelijk verdiend loon plus kinderbijslag	benodigde compensatie in % uit hoofde van huurverhoging plus opheffing consumptiebeperking minus verlaging verbruiksbelastingen	overschot door 5% verhoging van lonen en kinderbijslagen
1	2	3	4
gemiddeld gezin . . .	f 70,23	5,01	— f 0,01
0 kinderen	63,80	3,93	+ 0,68
1 kind	66,56	4,01	+ 0,66
2 kinderen	69,62	5,13	— 0,09
3 kinderen	72,68	5,13	— 0,09
4 kinderen	76,70	5,32	— 0,25
5 kinderen	80,72	5,81	— 0,65
gemidd. 6 kinderen .	84,74	6,79	— 1,52 ¹⁾

¹⁾ Bij verder toenemende gezinsgrootte neemt dit tekort eveneens toe.

De achterstand der grotere gezinnen ten opzichte van het gemiddelde gezin blijkt dus te kunnen worden gesteld op:

- f 0,24 per week voor het gezin met 4 kinderen;
- 0,64 per week voor het gezin met 5 kinderen, en
- 1,51 per week voor het gezin met 6 kinderen.

Opheffing van deze achterstand zou kunnen geschieden door de in verband met de loonsverhoging reeds tot 70 cent per dag verhoogde kinderbijslag voor het vierde kind en volgende kinderen te verhogen met:

- 24 cent per week voor het 4de kind = 4 cent per dag;
- 42 cent per week voor het 5de kind = 7 cent per dag;
- 84 cent per week voor het 6de kind = 14 cent per dag.

Ten einde echter niet te veel „kinderbijslagklassen” in het leven te roepen, heeft de ondergetekende gemeend te moeten voorstellen de extra-verhoging in verband met de hiervóór berekende achterstand met betrekking tot vierde en vijfde

kinderen vast te stellen op het gemiddelde van 4 cent en 7 cent per dag, namelijk 5 cent per dag. De extra-verhoging voor het zesde en volgende kinderen dient dan te worden gesteld op 15 cent per dag, namelijk 25 cent, verminderd met tweemaal 5 cent.

Door de met toepassing van een rekenkundige afronding met 5 pct. verhoogde kinderbijslagbedragen vervolgens te verhogen met de in de vorige alinea genoemde bedragen, zijn de in nevensgaand wetsontwerp voorgestelde kinderbijslagen ontstaan, t.w.:

- 48 cent per dag voor het eerste kind;
- 54 cent per dag voor het tweede en derde kind;
- 75 cent per dag voor het vierde en vijfde kind, en
- 85 cent per dag voor het zesde en volgende kinderen.

De Stichting van den Arbeid heeft zich met deze verhogingen van de kinderbijslag per 1 Januari 1954 kunnen verenigen. Evenals de ondergetekende beschouwt ook de Stichting van den Arbeid de berekende achterstand van grote gezinnen als een voldoende belangrijke afwijking tussen de wijziging in het algemeen prijsindexcijfer van het gezinsverbruik en die van de additionele kosten per kind om tot compensatie daarvan over te gaan. Nochtans wenst de Stichting zich op de vastgestelde cijfers van deze achterstand niet vast te leggen voor de toekomst, wanneer het opnieuw zou gaan om de beoordeling van de vraag of er een „belangrijke” afwijking is.

Ook de ondergetekende maakt hier het voorbehoud, dat, indien in de toekomst eventueel weer eens een achterstand zou optreden, hij de in verband daarmee rijzende vragen als een geheel op zich zelf staand vraagstuk wenst te beschouwen.

Kosten der verhoging

Voor het jaar 1954 kunnen de kosten van de voorgestelde verhoging van de kinderbijslag worden geraamd op rond f 20 700 000. Tegenover deze stijging van het totale uitkeringsbedrag staat, naar ruwe schatting, een stijging van de bijdrage-ontvangst van rond f 14 000 000 als gevolg van de 5 pct. loonsverhoging en de verhoging van het maximumloon per dag voor de premieberekening van f 14 tot f 15.

Gezien het bestaande overschot van het Kinderbijslag-vereveningsfonds ten bedrage van rond f 100 000 000, zal het over 1954 optredende tekort van het fonds, evenmin als de in de eerstvolgende jaren optredende tekorten, tot verhoging van de kinderbijslagpremie behoeven te leiden.

Ter toelichting van het tweede lid van het voorgestelde artikel I van het wetsontwerp diene nog het volgende.

In het derde lid van artikel 21 der Kinderbijslagwet is bepaald, dat, om het volle bedrag van de kinderbijslag over een dag te kunnen ontvangen, een loon moet worden verdiend van ten minste f 4,40 per dag. Een zodanige bepaling is noodzakelijk om te voorkomen, dat de kinderbijslag buiten verhouding tot het loon komt te staan. Nu het algemene loonpeil met 5 pct. zal worden verhoogd, acht de ondergetekende het vanzelfsprekend ook het vorengenoemde bedrag van f 4,40 met 5 pct. te verhogen en te brengen op een afgerond bedrag van f 4,60.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid*

J. G. SUURHOFF.